

Svenska PEFC ek för

Svenska PEFC:s Skogsstandard

PEFC SWE 002:4 2017-06-07

PEFC arbetar för ett hållbart skogsbruk med hänsyn tagen till miljö, produktion och sociala krav. PEFC-logotypen finns på produkter som kommer från ett skogsbruk som uppfyller dessa krav.

Främjande av
uthålligt skogsbruk.

www.pefc.se

Dokumenttitel:	PEFC SWE 002:4 Svenska PEFC:s Skogsstandard
Godkänt av:	Svenska PEFC Datum: 2016-04-20
Godkänt av:	Internationella PEFC Datum: 2017-05-31
Publicerat:	Datum: 2017-06-07
Övergångsperiod:	Ett år från och med Datum: 2017-05-31
Giltigt till:	Datum: 2022-05-31

1	Introduktion.....	5
2	Omfattning	5
2.1	Hjälpmedel och mer information	5
3	Skogsskötselstandard	6
3.1	Skogsbruksplan.....	6
3.2	Skogsmarkens produktionsförmåga.....	6
3.3	Föryngring.....	6
3.4	Skogsvårdsåtgärder	7
3.5	Andra skötselmetoder	7
3.6	Skogsbränsle.....	7
3.7	Bekämpningsmetoder	7
3.8	Främmande trädarter.....	8
3.9	Skogshälsa	8
3.10	Omvandling av skogsmark.....	8
3.11	Vilt	9
3.12	Hänsyn till rennäringen	9
3.13	Landskapsekologi.....	10
4	Social standard	11
4.1	Hänsyn till sociala värden, rekreation och friluftsliv	11
4.2	Landsbygdsutveckling.....	12
4.3	Skogsbruk och rennäring	12
4.4	Företagaransvar.....	12
4.5	Arbetsgivaransvar.....	12
4.6	Försäkringar.....	13
4.7	Arbetsorganisation	14
4.8	Arbetsmiljö	14
4.9	Jämställdhet och jämlikhet.....	15
4.10	Skoglig kompetens.....	15
4.11	Kompetensutveckling	16
4.12	Familjeföretag	16
5	Miljöstandard	17
5.1	Avsättningar för miljöändamål.....	17
5.2	Skog som ska brukas med förstärkt hänsyn	18
5.3	Naturvärdesträd/utvecklingsträd.....	18
5.4	Lövträd.....	19
5.5	Död ved	20
5.6	Dikning.....	20
5.7	Metoder för att skydda mark och vatten	21

5.8	Kant- och skyddszoner.....	21
5.9	Bränning	22
5.10	Kulturmiljö.....	23
	Bilaga 1. PEFC-anpassad skogsbruksplan	24

1 Introduktion

Målsättningen med Svenska PEFC:s skogsstandard är att utveckla ett aktivt och ansvarsfullt skogsbruk med god balans mellan produktion, miljö och sociala intressen. Standarden baseras på "Lissabondeklarationen" som antogs vid den tredje ministerkonferensen om skydd av Europas skogar (numera Forest Europe) i juni 1998. De kriterier, indikatorer och operativa riktlinjer som beskrivs i resolutionerna L1 och L2, har efter utvärdering tillämpats. Principer, regler och riktlinjer som stadgas i den svenska skogsvårdslagstiftningen och annan tillämplig nationell lagstiftning utgör därtill en plattform för standarden.

2 Omfattning

Den svenska PEFC-standard (TD IV) består av sex delstandarder som beskriver systemet för PEFC-certifiering av skogsbruk, entreprenörer och virkesflöde i Sverige:

- PEFC SWE 001 – Svenska PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk
- PEFC SWE 002 – Svenska PEFC:s skogsstandard
- PEFC SWE 003 – Svenska PEFC:s entreprenörsstandard
- PEFC SWE 004 – Svenska PEFC:s krav för direktcertifiering och certifiering i grupp
- PEFC SWE 005 – Svenska PEFC:s krav på certifieringsorganisationer
- PEFC SWE 006 – Vägledning för notifiering av certifieringsorganisationer

Föreliggande dokument PEFC SWE 002, Svenska PEFC:s skogsstandard omfattar krav inom följande tre områden:

Skogsskötselstandard

Anger mål, principiella riktlinjer och krav för en ekonomiskt uthållig och ståndortsanpassad skogsproduktion.

Social standard

Anger mål, principiella riktlinjer och krav för anställningsförhållanden, arbetsmiljö, arbetsorganisation, kompetens, relationer till rennäringen, allemansrätt och landsbygdsutveckling.

Miljöstandard

Anger mål, principiella riktlinjer och krav på hänsyn till natur- och kulturmiljö samt rekreation och friluftsliv i skogsbruket.

Centralt för PEFC är att ansvaret för att uppfylla skogsstandarden åligger skogsägaren.

2.1 Hjälpmedel och mer information

Information om aktuell lagstiftning inom skogsbruket och råd om skötsel kan erhållas via webbtjänsterna "Regelrätt Skogsbruk", rkrattsbaser.gov.se och "Kunskap Direkt", kunskapdirekt.se. Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn finns på www.skogsstyrelsen.se. Laserdata från Skogsstyrelsen (<https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/Default.aspx?startapp=skogligagrunddata>) och "Mina sidor" på Skogsstyrelsens hemsida innehåller information som kan användas i planeringssammanhang.

3 Skogsskötselstandard

Skogsbruket ska bedrivas så att gällande lagar och branschpraxis följs. Skogsbruket ska vara uthålligt och baseras på vetenskapligt beprövade, ståndortsanpassade metoder och principer. Med uthålligt skogsbruk avses ett långsiktigt brukande med syfte att bevara eller förstärka fastighetens tillgångar i form av skogsproduktion, naturvärden och sociala värden. Skogsbruket ska ha ett marknadsperspektiv och använda tillgänglig marknadsinformation och studier (t.ex SLU:s hemsida <http://www.slu.se/institutioner/skogens-produkter/>.) Skogsförvaltningen ska förebygga oönskade bränder och otillåten verksamhet som illegal avverkning och illegal markanvändning.

Skogsförvaltning omfattar cykeln inventering, planering, genomförande, övervakning och uppföljning och ska inbegripa lämplig utvärdering av såväl planerade som genomförda skogsbruksåtgärders sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter. Utöver egna resultat kan data och resultat från exempelvis Riksskogstaxeringen och från Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning användas.

3.1 Skogsbruksplan

Det svenska PEFC-systemet bygger på att skogsägaren har en certifieringsanpassad skogsbruksplan. Skogsbruksplanen är ett planeringsunderlag för skogsfastighetens skötsel.

- 3.1.1 För markinnehav om 20 ha produktiv skogsmark eller mer ska en certifieringsanpassad skogsbruksplan i enlighet med Bilaga 1 finnas. En utvärderad och beskriven metod för naturvärdesbedömning ska ligga till grund för målklasserna.
- 3.1.2 För markinnehav mindre än 20 ha produktiv skogsmark ska en kartöversikt som redovisar frivilliga avsättningar, nyckelbiotoper, objekt med naturvärden och forn-/kulturlämningar registrerade av berörd myndighet finnas.

3.2 Skogsmarkens produktionsförmåga

En viktig komponent i ett uthålligt skogsbruk är skogsmarkens långsiktiga produktionsförmåga som ska tas tillvara och förvaltas vid skogsbruksåtgärder. Dikesrensning och gödsling är exempel på produktionshöjande åtgärder som kan vara av vikt på lämpliga marker.

- 3.2.1 För att förebygga markkompaktering och säkerställa skogsmarkens produktionsförmåga ska markvårdande åtgärder vidtas vid behov. Exempel på sådana åtgärder är risning av körstråk och användning av markskonare. Alternativt utförs avverkning och terrängtransporter på frusen mark.
- 3.2.2 Årlig uthållig avverkningsnivå ska dokumenteras i skogsbruksplanen.

3.3 Föryngring

För att skapa förutsättningar för en lönsam skogsproduktion ska tillförlitliga föryngringsmetoder användas.

- 3.3.1 Plant- och frömaterial ska vara lämpliga för ståndorten och ha dokumenterad härkomst.
- 3.3.2 Föryngringsåtgärd ska vara genomförd inom tre år efter föryngringsavverkning. Återväxtkontroll ska utföras senast tre år efter plantering och senast fem år efter sådd eller självföryngring.

- 3.3.3 Markberedning ska vara ståndortsanpassad.
- 3.3.4 Föryngringsmaterial med artfrämmande arvsanlag (genmodifierat föryngringsmaterial, GMO) får inte användas.

3.4 Skogsvårdsåtgärder

Röjning och gallring ska utföras så att vitala skogar med höga produktions- och naturvärden enligt fastställda mål skapas.

- 3.4.1 Röjnings- och gallringsskogar (R1, R2, G1 och G2) ska företrädesvis skötas i enlighet med skogsbruksplan eller motsvarande skötselplaner/avverkningsberäkningar. Åtgärder bör genomföras +/- 5 år från föreslagna tidpunkter. Avsteg från skogsbruks- eller skötselplan ska motiveras.

3.5 Andra skötselmetoder

Trakthyggesbruk är den vanligast förekommande och mest utvärderade skötselmetoden i Sverige. Andra skötselmetoder har inte samma forskningsunderlag men kan vara intressanta alternativ med avseende på t.ex. variation i landskapet, rekreation och naturvård.

- 3.5.1 Andra skötselmetoder, exempelvis olika former av kontinuitetsskogsbruk, kan tillämpas under förutsättning att metoderna är ståndortsanpassade och dokumenterade i skogsbruksplanen. Vid användande av ej beprövade metoder ska dessa utvärderas för att säkerställa långsiktigt uthållig produktion.

3.6 Skogsbränsle

Uttag av virke och skogsbränslesortiment är en naturlig del av ett aktivt skogsbruk och ska utföras på ett hänsynsfullt sätt så att markens långsiktiga produktionsförmåga bevaras.

- 3.6.1 Uttag av skogsbränsle ska endast göras på lämpliga marker och då risk för markskador inte föreligger.
- 3.6.2 I samband med uttag av skogsbränsle ska markägaren t.ex. via forskningsresultat eller Skogsstyrelsen informera sig om behov av och nytta med askåterföring i beståndet eller annan del av fastigheten. Behovet och nyttan kan avse markens produktionsförmåga eller vattenkvaliteten. Då behov och praktiska och ekonomiska förutsättningar för askåterföring finns ska aska återföras på lämplig mark inom fastigheten. Även gödsling kan vara en lämplig åtgärd för att upprätthålla markens produktionsförmåga.

3.7 Bekämpningsmetoder

PEFC:s målsättning är ett giftfritt skogsbruk och PEFC utvärderar därför årligen om giftfria medel för bekämpning av skadegörare är fullgoda alternativ.

- 3.7.1 Giftiga medel för bekämpning av skadegörare får *endast* användas när andra lämpliga metoder inte finns att tillgå. Endast medel godkända av Kemikalieinspektionen får användas.
  - t.ex. är användning av klorerade kolväten och pesticider av WHO Typ 1A och 1B är förbjuden.
- 3.7.2 Vid eventuell användning av kemikalier ska rutiner finnas som säkerställer att dessa används i enlighet med lagar och förordningar samt tillverkarens instruktioner. Personal ska ha erforderlig utbildning och utrustning.

3.8 Främmande trädarter

Med främmande trädarter avses de arter som inte har sitt naturliga utbredningsområde inom Sverige. En del av dessa kan ha fördelar såsom högre tillväxt, fördelaktiga virkesegenskaper, vara bättre anpassade mot skador av vilt eller föränderligt klimat. Vid användande av främmande trädarter ska risker som skogsskadeangrepp, effekter på biologisk mångfald och oönskad självspridning beaktas. **Inhemska arter ska alltid övervägas.**

- 3.8.1 Förekomst av främmande trädarter ska dokumenteras i skogsbruksplanen.
- 3.8.2 Större skogsägare (skogsinnehav $\geq 5\ 000$ ha produktiv skogsmark) ska begränsa användning av främmande trädarter så att den totala arealen bestående som domineras av främmande trädarter högst uppgår till 20 % av den produktiva skogsmarksarealen.
- 3.8.3 Skogsägare som innehar främmande trädarter på skogsmarken ska begränsa och ta bort självspridning till befintliga formella och frivilliga avsättningar.
- 3.8.4 Större skogsägare ska ha kontrollprogram för självspridning till formella och frivilliga avsättningar. Större skogsägare ska också ta hänsyn på bestånds- och landskapsnivå vid användning av främmande trädarter. Detta ska framgå av skogsbruksplan eller motsvarande.
- 3.8.5 Större skogsägare, med markinnehav inom renskötselområdet (3 § rennäringslagen (1971:437)) ska inte anlägga bestånd med främmande trädarter inom för rennäringen särskilt viktiga platser om inte annat överenskomms i samråd. Platserna ska dokumenteras vid samråden eller genom samebyarnas markanvändningsredovisningar, renbruksplaner eller riksintresseredovisningar för renskötsel.

3.9 Skogshälsa

Skogsägare ska genom lämpliga skogsskötselåtgärder verka för att skapa vitala skogar genom att förebygga skador på skogen orsakade av klimatfaktorer som frost, vind och snö. Risken för skador av skadegörare som svamp och insekter ska begränsas genom att tillämpa skogsvårdslagens föreskrifter och allmänna råd.

- 3.9.1 Variation i beståndsålder och trädslag ska eftersträvas på fastighetsnivå.
- 3.9.2 Riskförebyggande åtgärder och aktivt skogsskyddsarbete ska utföras i enlighet med skogsvårdslagstiftningen.

3.10 Omvandling av skogsmark

Omvandling av skogsmark kan påverka naturvärden men kan även vara förenad med stor samhällsnytta.

3.10.1 Omvandling av skogsmark till annan markanvändning ska bara ske i begränsad omfattning och när detta är förenligt med gällande lagstiftning samt efter att alla nödvändiga tillstånd har erhållits/samråd utförts. Exempel på detta är när omvandling syftar till att utveckla skogsbruks- och samhällsrelaterad infrastruktur (vägar, vindkraft m.m.), forskning, förbättra förutsättningar för friluftsliv, bevara eller utveckla kulturmiljövärden eller biologisk mångfald. När skogsmark som tidigare har varit jordbruksmark omvandlas till jordbruk igen, anses detta uppfylla kriterierna ovan.

3.11 Vilt

Skogsägare ska verka för att viltstammarnas storlek anpassas så att de långsiktiga målen för skogsskötsel och naturvård uppnås. Ett nära samarbete mellan skogsbruk och jägare är en förutsättning för att uppnå målet om en livskraftig viltstam i balans med fodertillgången.

3.11.1 Skogsägare ska verka för balans mellan klövviltpopulationens storlek och fodertillgången så att skadenivåerna hålls nere.

3.11.2 Som underlag för att bedöma om klövviltpopulationens storlek är väl avvägd ska objektiva, kvalitetssäkrade metoder användas.

Klövviltstammarnas storlek kan anses vara väl avvägd och i balans med fodertillgången när:

- rönn, asp, sälg och ek kan bli trädbildande i de delar av landet där de är naturligt förekommande,
- det är möjligt att föryngra skogsmarken med lämpligt trädslag,
- minst 7 av 10 föryngrade tallstammar är oskadade vid 5 m höjd,
- antal oskadade huvudstammar av tall vid 5 m övre höjd är mellan 1200 och 1600 stammar per hektar beroende på bonitet.

3.12 Hänsyn till rennäringen

3.12.1 Samråd inom rennäringens åretruntmarker ska göras i enlighet med skogsvårdslagstiftningen.

3.12.2 I områden med bevisad eller sannolik renbetesrätt (i enlighet med SOU 2006:14) ska följande objektsvisa hänsyn tas till rennäringen:

- På lavtyp och lavrik markvegetationstyp ska skonsam markberedning utföras på ett sådant sätt att skogens återväxt tryggas samtidigt som markpåverkan blir så liten som möjligt.
- I bestånd med viktig hänglavsförekomst ska ståndortsanpassad slutavverkning utföras med sparande av hänglavsrika kantzoner längs vattendrag och myrar samt trädgrupper med hänglav.
- Skogsgödsling ska inte utföras i bestånd av lavtyp om inte annat överenskommit i samband med samråd enligt §20 och §31 SVL.
- Bränning ska inte utföras på marker av lav- eller lavrik typ och som är viktiga för rennäringen, om inte annat överenskommit i samband med samråd enligt §20 och §31 SVL.
- Särskild hänsyn vid avverkning ska tas till flyttleder, uppsamlingsområden och rastbeten så att deras funktion inte onödigtvis försämras.

3.13 Landskapsekologi

All skoglig planering bör ingå i ett landskapsekologiskt sammanhang. Det innebär att landskapet och avrinningsområden beaktas vid skogliga åtgärder där även behov av att återskapa skogs- och vattenmiljöer beaktas.

- 3.13.1 Skogsägare med mer än 5 000 ha sammanhängande produktiv skogsmark ska planera i ett landskapsekologiskt perspektiv, med hänsyn till arrondering och andra lokala förutsättningar.
- 3.13.2 Skogsägare med mindre än 5 000 hektar sammanhängande produktiv skogsmark ska beakta regionala aktionsplaner eller motsvarande i samband med skogsbruksplanläggning. Med detta avses att man på fastighetsnivå anpassar skogsbruket så att skötseln bidrar till att naturvärden bevaras och vid behov förstärks i det aktuella landskapet t.ex. med avseende på mängden död ved, areal äldre lövrik skog eller areal skog med höga naturvärden.

4 Social standard

Den verksamhet som har betydelse för svensk PEFC-certifiering ska bedrivas så att gällande lagar, svenska kollektivavtal och praxis på arbetsmarknaden efterlevs. De resurser som avsätts ska anpassas till varje enskilt företags storlek och situation. Svenska PEFC och de skogsägare, avverkningsorganisationer och entreprenörer som är certifierade enligt svensk PEFC-standard verkar för en skoglig värdegemenskap som baseras på:

- Social och kulturell hänsyn.
- Goda relationer med omvärlden och andra intressen som verkar i skogen.
- Allas möjlighet att nyttja skogen genom allemansrätten.
- Äganderätten och möjligheten att under rimliga villkor äga och bruka skog.
- Levande landsbygd med livskraftiga lokala företag.
- Att verksamheten regleras i avtal mellan parter med ömsesidig respekt och ansvarstagande.
- En säker och hälsosam arbetsmiljö.
- Att alla aktörer har rätt kompetens för det arbete som utförs.

4.1 Hänsyn till sociala värden, rekreation och friluftsliv

Skogens sociala värden är all den nytta från skogen som människor får del av; upplevelsevärden, folkhälsa, arbetstillfällen och landsbygdsutveckling. I begreppet ryms också den ekonomiska och historiska utvecklingen av hur skogen bidragit till landets välbefinnande och hur det präglat människors syn på skogen. Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn ger vägledning vid skötsel av skog med betydelse för rekreation och friluftsliv. Målbilderna har gemensamt tagits fram av Skogsstyrelsen, skogsbruket och ideella organisationer. De berör särskilt utpekade områden som friluftsområden, uppehållsplatser, stigar och leder.

PEFC värnar om allemansrätten. Allemansrätten ger den enskilde fria möjligheter att besöka skogen för rekreation och friluftsliv, förutsatt att det inte innebär skada eller olägenhet för skogsägaren.

- 4.1.1 Områden på fastigheten som har stor betydelse för rekreation och friluftsliv ska identifieras och dokumenteras. Identifiering och dokumentation ska senast göras inför åtgärd.
- 4.1.2 I de fall något område enligt 4.1.1 har identifierats ska fastighetsägaren, eller dennes ombud, utifrån lokala förutsättningar och när situationen så kräver, vidta lämpliga informations- och dialoginsatser innan skogsbruksåtgärder påbörjas.
  - Eventuella skyltar eller informationsblad ska vara märkta med kontaktuppgifter. I de fall informationsskyltar/-blad används ska de sättas upp eller delas ut senast 14 dagar innan åtgärd.
  - Vid skogsbruksåtgärder intill skolor, andra publika anläggningar eller intill bostadsområden ska information tillhandahållas eller dialog t.ex. informationsmöte erbjudas.
- 4.1.3 Framkomligheten på väl nyttjade stigar och leder ska bevaras vid skogsbruksåtgärder bl.a. ska ris från avverkning tas bort och markberedning och körskador undvikas. Skadade stigar och leder ska repareras så att ursprunglig framkomlighet återställs.

4.2 Landsbygdsutveckling

Svenska PEFC stödjer principen om bärkraftig landsbygdsutveckling i hela Sverige. Såväl småskaligt som storskaligt skogsbruk liksom turism baserad på natur- och kulturmiljö, är viktiga plattformar för landsbygdsutveckling. Skogsägare samt virkesinköps- och serviceorganisationer ska sträva efter de skogsskötsel- och skogsbruksmetoder samt den försäljning eller förädling av skogens produkter som är mest ändamålsenlig för att behålla och utveckla arbetstillfällen, konkurrenskraft och lönsamhet. Skogsägare och organisationer ska dessutom sträva efter att säkerställa virkesförsäljning, virkesleveranser och servicesystem i hela landet, inklusive glesbygdsområden med långa transportavstånd.

- 4.2.1 Vid upphandling av skogliga tjänster ska lokala entreprenörer inkluderas. Uppdragets storlek bör anpassas så att lokala entreprenadföretag kan delta på marknadsmässiga villkor.
- 4.2.2 Hur övervägandet av anpassningen i 4.2.1 ovan genomförs ska beskrivas i en rutin.

4.3 Skogsbruk och rennäring

Relationerna mellan rennäringen och skogsbruket bygger på ömsesidig respekt för och avvägningar mellan olika behov av markanvändning i norra Sverige. Lokal samverkan och behovsanpassade avvägningar ska eftersträvas för att lokalt finna de mest lämpliga lösningarna. För familjeskogsbruket tjänar tecknade avtal mellan LRF Skogsägarna och Samernas Riksförbund och LRF-policyn "Familjeskogsbruk och renskötsel i samverkan för Norrland" - som utgångspunkt.

Hänsyn ska tas till rennäringen enligt skogsvårdslagens § 13b, 14, 18b, 20 och 31. Vad beträffar samråd ska föreskrifter och allmänna råd enligt skogsvårdslagens § 20 och 31 tillämpas, om inte annat överenskommit utanför renskötselns åretruntmarker. Se vidare Svenska PEFC:s "Policy för balans mellan Skogsbruk och Rennäring", PEFC SWE 001.

4.4 Företagaransvar

Svenska PEFC verkar för ett långsiktigt och jämbördigt samarbete mellan affärs- och avtalsparter med ömsesidig respekt och ansvarstagande.

- 4.4.1 Affärsavtal ska tecknas skriftligt mellan beställare och uppdragstagare. Av affärsavtalet ska omfattningen av uppdraget framgå.
- 4.4.2 Företag ska erlägga lagstadgade avgifter och skatter. Svensk F-skatt och momsregistrering ska redovisas.
- 4.4.3 När bokslutet ej finns tillgängligt som offentlig handling i Sverige ska det tillhandahållas uppdragsgivare, paraplyorganisation eller certifieringsorganisation på förfrågan.

4.5 Arbetsgivaransvar

PEFC strävar efter livskraftiga företag i skogsnäringen. Medarbetare på alla nivåer är organisationens främsta tillgång. Engagemang och medvetenhet om företagets affärsidé medför att personalens förmåga kan användas för organisationens bästa.

- 4.5.1 Företag med anställda ska formulera mål och se till att personalen är förtrogen med dessa.
- 4.5.2 För alla anställda ska anställnings- och arbetsförhållanden följa gällande lagstiftning. Därutöver ska de svenska kollektivavtalens bestämmelser utgöra grund för överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetstagare. I de fall arbetstagarparten så kräver ska kollektivavtal tecknas.
- 4.5.3 Anställningsavtal som informerar arbetstagaren om de villkor som gäller för anställningen ska tecknas skriftligt. Det är arbetsgivarens ansvar att så sker. Avtalets innehåll ska vara i enlighet med lagen om anställningsskydd och gällande svenskt kollektivavtal.
- 4.5.4 Entreprenör med geografiskt spridd verksamhet där uppdraget medför att tillfälligt boende erbjuds/anvisas, ska säkerställa att de anställda har för årstiden goda levnadsvillkor under uppdragstiden. Då beställare anlitar entreprenör med geografiskt utspridd verksamhet och uppdraget medför att tillfälligt boende erbjuds/anvisas, ska beställaren försäkra sig om att entreprenören och/eller dennes anställda har för årstiden goda levnadsvillkor under uppdragstiden. Eventuella överenskommelser utöver kollektivavtal, för inställelse, hemresa och resor vid ledigheter ska vara skriftliga. Om den anställde betalar för boende och resor via löneavdrag ska dessa vara rimliga och redovisas i anställningsavtal och lönebesked.

4.6 Försäkringar

PEFC anser att de som är verksamma i skogsbruket ska omfattas av ett grundläggande försäkringsskydd.

- 4.6.1 Den som utför skogligt arbete, som anställd eller företagare, ska ha försäkringsskydd som omfattar:
  - o Arbetskada
  - o Sjukdom /livförsäkring
  - o Tjänstepension
  - o Premiefrielse

Vägledning ges av Foras avtalsförsäkringar.

- 4.6.2 Den som utför skogligt arbete, som anställd eller företagare, skall inneha svensk skattsedel eller bevis om SINK-skatt och vara anmäld till svenska Försäkringskassan samt inneha bevis som styrker rätten till vårdförmåner i Sverige. Som alternativ till anmälan till Försäkringskassan kan A1-intyg uppvisas. För arbetstagare från 3:e land, som inte har tillgång till vårdförmåner, ska särskild försäkring finnas.
- 4.6.3 Då uppdragsgivare anlitar företag från annat land, åligger det uppdragsgivaren att försäkra sig om att anmälan till Skatteverket och Försäkringskassan görs för arbetsgivaren och dennes anställda. Uppdragsgivaren ska dessutom försäkra sig om att arbetsgivaren och dennes anställda innehar EU-kort eller Försäkringskassans ”intyg om rätt till vårdförmåner i Sverige” och att de är förtrogna med sina rättigheter och förmåner i det svenska socialförsäkringssystemet. Som alternativ till anmälan till Försäkringskassan kan A1-intyg uppvisas. För arbetstagare från 3:e land, som inte har tillgång till vårdförmåner, ska särskild försäkring finnas.

- 4.6.4 Då arbetsgivare anställer arbetstagare från annat land åligger det arbetsgivaren att tillse att anmälan till Skatteverket och Försäkringskassan görs. Arbetsgivaren ska dessutom försäkra sig om att de anställda innehar EU-kort eller Försäkringskassans ”intyg om rätt till vårdförmåner i Sverige” och att de anställda är förtroga med sina rättigheter och förmåner i det svenska socialförsäkringssystemet. För arbetstagare från 3:e land, som inte har tillgång till vårdförmåner, ska särskild försäkring finnas.

För EU/EES-medborgare görs anmälan till Försäkringskassans på blankett 5456. För vissa intyg enligt 4.6.2 – 4.6.4 krävs kontakter mellan den svenska Försäkringskassan och Försäkringskassan i hemlandet vilket kan innebära en viss handläggningstid.

4.7 Arbetsorganisation

PEFC-certifierade företag strävar efter ständiga förbättringar som gör att de anställda och verksamheten kan utvecklas. Arbetsituationen ska anpassas efter individuella medicinska och ergonomiska förutsättningar.

- 4.7.1 En beskrivning av ansvar och skyldigheter som tydliggör individens roll i företagets organisation ska upprättas.
- 4.7.2 Företaget ska minst två gånger per år genomföra och dokumentera arbetsplatsträffar.
- 4.7.3 Utvecklingssamtal som inkluderar behov av kompetensutveckling ska genomföras minst en gång per år.

4.8 Arbetsmiljö

PEFC-certifierade företag ska verka för god och säker arbetsmiljö inom ramen för lagstiftning och god branschpraxis. Rimlig övergångstid ska tillämpas för åtgärder som kräver större ekonomiska insatser, exempelvis maskinombyggnader och maskinbyte. Arbetsmiljö- och hälsovårdsarbetet ska ha ett förebyggande syfte för att undanröja hälsorisker.

- 4.8.1 Arbetsgivare och arbetstagare ska samverka och bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) där alla anställda i den skogliga verksamheten omfattas.
- 4.8.2 Säkerhets- och nödlägesrutiner ska finnas på arbetsplatsen och upprättas på ett sätt som säkerställer att alla berörda förstår dem.
- 4.8.3 Tillgång till personalutrymme ska finnas i enlighet med svensk arbetsmiljölagstiftning och tillämpligt kollektivavtal.
- 4.8.4 Det ska finnas en skyddskommitté på arbetsställe där minst 50 arbetstagare regelbundet sysselsätts, annars om arbetstagarna begär det. Lokal överenskommelse kan träffas om att frågorna hanteras i ett organ som även behandlar andra frågor.
- 4.8.5 Skyddsombud ska finnas på företag med fem eller fler anställda. Regionala skyddsombud och/eller företagshälsovården är lämpliga partners i skyddsarbetet.

- 4.8.6 Arbetsgivaren svarar för att den företagshälsovård som arbetsförhållandena kräver finns att tillgå. Med företagshälsovård avses en oberoende expertresurs inom områdena arbetsmiljö och rehabilitering. Företagshälsovården ska särskilt arbeta för att förebygga och undanröja hälsorisker på arbetsplatser samt ha kompetens att identifiera och beskriva sambanden mellan arbetsmiljö, organisation, produktivitet och hälsa. Företagshälsovården ska också kunna ge stöd i krishantering.
- 4.8.7 Vid användning av kemikalier ska rutiner finnas som säkerställer att dessa används i enlighet med lagar och förordningar samt tillverkarens instruktioner. Kemikalielista och säkerhetsdatablad ska finnas. Personal ska ha erforderlig kunskap, utbildning och utrustning.

4.9 Jämställdhet och jämlikhet

PEFC vill främja lika rättigheter och möjligheter och motverka varje form av diskriminering så att alla känner sig välkomna i skogsbruket. Förvärvsarbete och föräldraskap ska kunna kombineras.

- 4.9.1 Arbetsgivare och arbetstagare ska samverka för att jämställdhet och jämlikhet i arbetslivet ska uppnås och arbetsgivaren ska kunna redovisa hur detta görs. För organisationer med fler än 25 anställda görs detta i en jämställdhetsplan.

4.10 Skoglig kompetens

Personal med god kompetens för de arbeten som utförs är en viktig del av PEFC-standardens tillämpning. Personal som utför skogliga arbeten ska ha god kunskap om PEFC-standarden. För eventuellt tillkommande yrkeskategorier kan krav på kompetens specificeras av Svenska PEFC i samverkan med SYN.

- 4.10.1 Personal som planerar, leder eller utför skogliga arbeten ska ha för arbetet erforderlig kompetens.
- 4.10.2 Personal, som planerar, leder eller utför skogliga arbeten ska ha för ändamålet adekvat natur- och kulturmiljövårdskompetens genom SYN-kurs i ämnet eller motsvarande.
- 4.10.3 Personal som planerar, leder och utför skogsdikning ska ha kompetens motsvarande SYN:s kurs i skyddsdikning/dikesrensning.
- 4.10.4 Personal som planerar, leder och utför markberedning ska ha kompetens motsvarande SYN:s kurs i markberedning/markbehandling.
- 4.10.5 Personal som ansvarar för planering och målklassning av ett område inför åtgärd och skogsbruksplanläggare ska ha kompetens i skoglig naturvärdesbedömning i enlighet med SYN eller motsvarande.
- 4.10.6 Skogsbruksplanläggare skall ha kompetens motsvarande skoglig högskoleutbildning i skogsindelning och enligt de krav planproducenten fastställer.
- 4.10.7 Vid brister i utbildningsnivå ska under en övergångsperiod tills kompetenskraven är uppfyllda, adekvat ledning och tillsyn tillämpas.
- 4.10.8 För säsongsanställd personal utan skoglig kompetens ska arbetets kvalitet och PEFC-kravens efterlevnad säkerställas genom ledning, tillsyn, utbildning eller på annat sätt.
- 4.10.9 Regelbundet återkommande säsongsanställd personal förutom plantörer ska efter tre månader uppfylla tillämpliga kompetenskrav.

4.11 Kompetensutveckling

Systematisk kompetensutveckling ska ingå som en viktig del i det certifierade företags personalpolitik.

- 4.11.1 All personals utbildningsbehov ska identifieras genom dialog med de anställda.
- 4.11.2 För de aktörer där kompetens i natur- och kulturmiljövård krävs ska kompetensen förnyas minst var femte år genom t.ex. SYN-kursen Natur- och kulturmiljövård - förnyelse.
- 4.11.3 För de aktörer där kompetens i skyddsdikning/dikesrensning krävs ska kompetensen förnyas minst var femte år.
- 4.11.4 För de aktörer där kompetens i markberedning/markbehandling krävs ska kompetensen förnyas minst var femte år.
- 4.11.5 Förnyelsekurs för skogsbruksplanläggare ska genomföras minst vart 5:e år och kalibreringsövningar ska genomföras kontinuerligt enligt planproducentens dokumenterade rutiner.
- 4.11.6 Genomförda och planerade utbildningar ska dokumenteras.

4.12 Familjeföretag

I familjeföretag på egen fastighet (utan externa anställda) eller i samverkan mellan enskilda markägare på någon av markägarnas fastigheter, behöver kraven i 4.5.1-4.5.3 och 4.6-4.11 inte tillämpas.

- 4.12.1 Utförare av skogsbruksåtgärder ska ha god kännedom om tillämpliga PEFC-krav.

5 Miljöstandard

En av PEFC:s grundpelare för ett uthålligt skogsbruk är att värna och gynna skogens miljövärden. Vid alla skogsbruksåtgärder ska flora, fauna, mark och vatten beaktas. Som komplement till anpassade skogsbruksåtgärder ska även områden avsättas helt för miljöändamål.

Skogsbruket ska bedrivas så att gällande lagar och branschpraxis följs. Målen för miljöhänsyn bör genomgående överstiga skogsvårdslagstiftningens minimikrav. Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn ger ytterligare vägledning. Naturhänsyn som tagits vid tidigare åtgärder i beståndet ska värnas.

5.1 Avsättningar för miljöändamål

- 5.1.1 Minst 5 % av den produktiva skogsmarken ska avsättas för miljöhänsyn (målklass NO eller NS). Avsättningen ska markeras i en skogsbruksplan. Undantag gäller för markinnehav om mindre än 20 ha produktiv skogsmark där områden som har höga naturvärden saknas.
- 5.1.2 Minsta sammanhängande areal för avsättning är 0,3 ha. För skogsägare med 5 000 ha eller mer är minsta sammanhängande areal för avsättning 0,5 ha.
- 5.1.3 Skogsägaren ska eftersträva att återställa eller skapa förutsättningar för att binda samman skyddsvärda biotoper där så är lämpligt. Vid urval och avgränsning ska områden prioriteras enligt nedan:
  1. Nyckelbiotoper eller område med motsvarande naturvärden
  2. Objekt med naturvärden eller motsvarande
  3. Bestånd med utvecklingsbara naturvärden och/eller områden med stor betydelse för rekreation och friluftsliv eller kulturmiljö.

Exempel på objekt med naturvärden är sådana som innehåller sällsynta eller känsliga miljöer, lokalt minskande och för regionen typiska miljöer, områden som innehåller endemiska (förekommer endast inom ett specifikt område) arter, områden med kända förekomster av rödlistade arter enligt Artdatabanken och områden med skyddade arter. Dessa områden kan ha identifierats av Skogsstyrelsen.

Områden som i skogsbruksplanen identifierats som värdefulla för rekreation och friluftsliv ska ha identifierats utifrån:

- hög nyttjandegrad,
  - höga upplevelsekvantiteter och
  - bra tillgänglighet och nåbarhet.
- 5.1.4 I nyckelbiotoper och i områden avsatta för naturvårdsändamål, där skötsel behövs för att bevara eller förstärka naturvärdena, ska åtgärder utföras. Endast åtgärder för att bevara eller förstärka biologisk mångfald tillåts. I områden avsatta för rekreation och friluftsliv eller kulturmiljö tillåts endast åtgärder som bevarar eller förstärker sociala värden, naturvärden och/eller kulturmiljövärden.
  - 5.1.5 Naturvårdande skötsel i bestånd med målklass NS ska genomföras i enlighet med skogsbruksplanen.
  - 5.1.6 När andelen nyckelbiotoper överstiger PEFC:s krav på frivillig avsättning för naturvård och staten inte är beredd att ersätta markägaren för det ekonomiska bortfallet kan avverkning med förstärkt hänsyn göras givet att följande förutsättningar är uppfyllda:

- Skogsägaren/Paraplyorganisationen ska i samråd med Skogsstyrelsen ha sökt en långsiktig lösning för prioritering och förvaltning av fastighetens nyckelbiotoper. Samrådet ska dokumenteras i protokoll.
- Staten ska ha getts två års rådum, så att myndigheterna kunnat planera vilka avsättningar som prioriteras inom statens ramar.
- Skogsägaren/Paraplyorganisationen ska ha tillställt PEFC:s styrelse fullständig dokumentation i ärendet.

- 5.1.7 I den frivilliga avsättningen får det certifierade fastighetsinnehavets del i naturvårdsavsättningar på gemensamhetsmark ingå liksom områden med naturvårdsavtal. Områden som före certifieringen avsatts som naturreservat eller biotopskyddsområden där full ekonomisk kompensation utgått får dock inte ingå.
- 5.1.8 Om staten efter certifieringen önskar göra reservat eller biotopskyddsområde av en frivillig avsättning är markägaren inte skyldig att avsätta motsvarande ny markareal för att nå upp till 5 % under förutsättning att markägaren fortfarande är ägare till den skyddade arealen.
- 5.1.9 Om mer än 10 % av den produktiva skogsmarken avsatts för naturvårdsändamål kan följande lättnader från standarden tillämpas:
- På upp till 5 % av den produktiva skogsmarken behöver standardkraven rörande tillskapande av död ved och lämnande av utvecklingsträd inte tillämpas. Kraven i skogsvårdslagstiftningen gäller dock alltid.
  - Om minst hälften av avsättningen utgörs av lövdominerade bestånd behöver 5.4.2 inte följas. I kant-och skydds zoner och hänsynsbiotoper ska dock lövträd värnas.
  - För större skogsägare får bestånd dominerade av främmande trädarter utgöra upp till 25 % av arealen produktiv skogsmark

Eventuella lättnader ska dokumenteras i skogsbruksplanen.

5.2 Skog som ska brukas med förstärkt hänsyn

I enskilda bestånd förekommer ibland områden med högre naturvärden än sin omgivning såsom vattendrag, lodytor och rasbranter. Dessa beaktas särskilt vid skogsbruksåtgärder för att värna biologisk mångfald. Skog med naturvärden, som inte prioriterats för avsättning, ska brukas med en hög naturvårdsambition.

- 5.2.1 I skogsbruksplanen angivna riktlinjer för hänsyn till befintliga värden ska följas.

5.3 Naturvärdesträd/utvecklingsträd

Samtliga skogsvårdsåtgärder är viktiga för skapandet av framtida naturvärden. **Naturvärdesträd är värdefulla för biologisk mångfald och kan bidra till skogens estetiska värden.**

- 5.3.1 Vid gallring och föryngringsavverkning ska alla naturvärdesträd lämnas för att leva, dö, brytas ner och multna. Uppgår det totala antalet naturvärdesträd till mindre än 10 träd per hektar vid föryngringsavverkning kompletterar man med utvecklingsträd så att 10 träd per hektar alltid lämnas.

I bestånd där det är svårt att urskilja naturvärdesträd t.ex. i äldre skog på låga boniteter, kan hänsynen anpassas enligt följande: För skogsägare som har skogsmark med ståndortsindex T18/G18 eller lägre lämnas alla naturvärdesträd av löv och i ett genomsnitt på trakten minst 10 naturvärdesträd av barr per hektar.

5.3.2 Avveckling av en fröträdsställning betraktas i dessa sammanhang som en del av föryngringsavverkningen. Förutsatt att tillräcklig mängd naturvärdesträd och utvecklingsträd är lämnade vid föryngringsavverkningen behöver inte ytterligare utvecklingsträd lämnas när fröträden avverkas.

5.3.3 Avverkning av ett naturvärdesträd medges endast:

- om åtgärden gynnar ett annat naturvärdesträd som bedöms ha högre naturvärden.
- vid vägbyggnad, risk för skador på människor eller byggnader samt för träd i närheten av elledningar.

Det avverkade trädet lämnas som färsk död ved.

Ett naturvärdesträd kan vara döende eller levande. Ett naturvärdesträd ska ha speciella naturvärden och vara avvikande från det bestånd som ska avverkas.

Exempel på naturvärdesträd:

- Träd som är avvikande från resterande bestånd och särskilt grova och/eller gamla träd
- grova träd med påtagligt vid och grovgrenig/ platt krona
- grova, tidigare frivuxna, s.k. hagmarksgranar
- grova aspar och alar om de inte förekommer rikligt
- i barrdominerade bestånd förekommande trädformig sälg, rönn, oxel, lönn, lind, hägg, fågelbär eller grov hassel
- enstaka eller mindre grupper av ädla lövträd i det boreala skogslandskapet
- grova enar
- träd med påtagliga öppna brandlyror
- hålträd och träd med risbon
- träd med tydliga kulturspår

Som naturvärdesträd räknas inte:

- Träd som ingår i det normala skötselprogrammet t.ex. fröträds-, skärm- och timmerställningar
- Äldre huvudstammar av barr, löv eller ädellöv som är skötta för virkesproduktion.

Utvecklingsträd är levande ordinära träd, representativa för beståndet, som sparas för att utvecklas till naturvärdesträd under nästa omloppstid. Som utvecklingsträd väljs de träd med snabbast möjlighet att utveckla naturvärden. Utvecklingsträden sparas med fördel i eller i anslutning till trädgrupper, kantzoner och hänsynsbiotoper.

5.4 Lövträd

Lövträd i skogsbestånden är viktiga både för biologisk mångfald, för kulturmiljö och för skogens estetiska värden. PEFC strävar efter att öka andelen äldre och grövre lövträd samt den lövdominerade arealen.

5.4.1 Där naturliga föryngringsbetingelser finns för löv, ska skogsbruket bedrivas så att minst 5 % av arealen frisk- och fuktig mark på den produktiva skogsmarksarealen utgörs av bestånd som domineras av lövträd. I skogsbruksplanen ska framgå vilka avdelningar som identifierats.

5.4.2 I bestånd där de naturliga förhållandena medger, ska lövträd värnas vid röjning och gallring så att de utgör minst 10 % av stamantalet fram till sista gallring. Fram till föryngringsavverkning ska minst 20 lövträd per hektar finnas. Undantaget är blandbestånd av tall och asp där risken för knäckesjuka ska beaktas.

5.5 Död ved

Död ved är en viktig faktor för biologisk mångfald och ofta en bristvara i brukade skogar. En grundläggande ambition för PEFC är därför att öka mängden döda stående träd, lågor, högstubbar m.m. Hänsyn ska tas till den döda vedens biologiska värde som beror på grovlek, nedbrytningsgrad, trädslag och läge.

- 5.5.1 All äldre död ved ska värnas vid skogliga åtgärder. Den döda veden ska om möjligt lämnas intakt på ursprunglig plats.
- 5.5.2 I PG-bestånd med stor mängd äldre död ved ska minst 20 av de biologiskt mest värdefulla döda träden/lågorna per hektar lämnas.

Större sammanhängande områden med död skog, som inte är lämnad av naturhänsynsskäl, får åtgärdas för att möjliggöra anläggning av ny skog enligt kraven i skogsvårdslagstiftningen, men avsättning/skötsel som PF-, NS- eller NO-bestånd ska alltid övervägas.
- 5.5.3 Från andra gallring t.o.m. slutavverkning (förutom i bestånd av ädellöv) ska grov död ved bestående av minst tre färska högstubbar, stockar, liggande eller ringbarkade träd skapas per hektar. Om det redan finns tre stycken snöbrott, vindfällen eller liknande eller mer än 3 m³sk per hektar behöver ytterligare död ved inte tillskapas.
- 5.5.4 Avveckling av en fröträdsställning räknas som en del av föryngringsavverkningen. Förutsatt att tillräcklig mängd färsk död ved lämnades vid föryngringsavverkningen behöver inte ytterligare mängder tillskapas när fröträden avverkas.
- 5.5.5 Vid föryngringsavverkning i ek- och bokbestånd ska under föryngringsfasen död ved skapas så att, när det gamla beståndet avvecklats, finns minst två döda träd av huvudträdslaget per hektar. Av övriga ädellöv ska enstaka färska högstubbar, stockar, liggande eller ringbarkade träd tillskapas under slutdelen av gallringsfasen.
- 5.5.6 Längs stigar/vandringsleder eller där risk för skada på människor eller egendom föreligger ska döda träd som riskerar vindfällning kapas och lämnas i form av högstubbar eller lågor.
- 5.5.7 I samband med uttag av avverkningsrester ska hänsyn i form av grova löv- och talltoppar lämnas.
- 5.5.8 Avsteg från tillskapande och kvarlämnande av färsk död ved av barrträd får göras:
  - vid dokumenterad risk för massförökning av skadeinsekter
  - efter större/omfattande härjning, i av Skogsstyrelsen deklarerat bekämpningsområde.

5.6 Dikning

Samråd med Skogsstyrelsen bör genomföras innan rensning/underhåll av diken utförs. Skyddsdikning får tillämpas då skogsvårdslagstiftningens föryngringskrav inte kan uppfyllas på annat sätt. I dikade områden, där diken ligger för glest eller är felaktigt grävda, får nya diken anläggas om tillstånd erhålls från Länsstyrelsen.

- 5.6.1 Markavvattning får inte ske på tidigare odikad mark.

- 5.6.2 Diken på torvmark där dikeseffekten uteblivit, är mycket liten eller där höga naturvärden skadas genom rensning, ska inte underhållas, undantaget om diket avvattnar ett annat dikat område.
- 5.6.3 I samband med dikesrensning ska diken som mynnar direkt ut i vattendrag och sjöar åtgärdas, så att slam i vattnet kan sedimentera innan vattnet når vattendraget.
- 5.6.4 Undantag från åtagandet att inte anlägga nya diken medges vid översvämningar, hotande skogsbeståndets livskraft, uppkomna utom skogsägarens egen kontroll. Undantaget gäller dock inte skogar med höga naturvärden och som naturligt och återkommande översvämmas.

5.7 Metoder för att skydda mark och vatten

Skogsbruk kan påverka mark och vatten på olika sätt. Uttag av virke och skogsbränsle minskar tillgänglig näring och markskador kan innebära att näringsomsättningen i marken påverkas negativt, att marken kompakteras samt att grund- och ytvatten påverkas genom transport av slam eller lösta näringsämnen och tungmetaller. Avverkning och skogsvård ska kunna utföras under alla tider på året vilket ställer stora krav på planering och utförande. Byggandet av skogsbilvägar bör samordnas över fastighetsgränser då detta är möjligt och inte förläggas direkt intill sjöar, våtmarker, känsliga biotoper, kultur- och fornlämningar eller frekvent utnyttjade stigar. Vattenskyddsområden bör skyddas mot nuvarande och framtida risker.

- 5.7.1 Åtgärder ska planeras med hänsyn till årstid och markens bärighet så att skador på mark och vatten undviks.
- 5.7.2 Vid skogsbruks- och vägbyggnadsplanering ska särskild hänsyn tas till våtmarks- och vattenmiljöer.
- 5.7.3 Nya vägar ska anläggas så att naturliga vattendrags sträckningar bevaras och skador på vattendragen och hinder för migration minimeras. Nya vägdiken ska inte mynna direkt i vattendrag, sjöar eller våtmarker.
- 5.7.4 I samband med upprustning av vägar ska vägtrummor åtgärdas så att de inte utgör vandringshinder.
- 5.7.5 Lämplig metodik och teknik ska användas för att minimera körskador vid drivning, speciellt där transporter korsar vattendrag
- 5.7.6 Uppkomna körskador ska åtgärdas när de orsakar ett direkt utflöde av slam och humus i sjö eller vattendrag eller utgör hinder för framkomlighet på frekvent nyttjade vägar, stigar, leder etc. I övriga fall riskerar återställande göra mer skada än nytta.
- 5.7.7 På marker med risk för erosion ska intermittenta markberedningsmetoder användas.
- 5.7.8 Vid avverkning i branta områden ska risk för ras och skred beaktas och utvärderas i relation till möjliga kostnader för riskminimering.

5.8 Kant- och skyddszoner

Kantzoner och skyddszoner är viktiga för biologisk mångfald på såväl skogsmarken som angränsande ägoslag. Olika marker har olika förutsättningar och skyddszonerna ska anpassas efter rådande förhållanden.

- 5.8.1 I kantzoner/bryn och vid sjöar och vattendrag ska lövträd och buskar gynnas för att skapa en skiktad, olikåldrig kantzon.
- 5.8.2 På marker där skyddszon behövs men saknas ska åtgärder vidtas för att så snart som möjligt kunna skapa en funktionell skyddszon vars bredd anpassas efter skyddsobjektet i fråga och de förutsättningar som gäller på platsen.
- 5.8.3 Spårbildning vid kant- och skyddszoner ska undvikas.

5.9 Bränning

Framförallt torra marker har historiskt sett brunnit med jämna mellanrum vilket medfört en särskild flora och fauna. Då dagens skogar sällan brinner är dessa arter sällsynta. Att öka arealen bränd mark är således en viktig naturvårdsåtgärd.

Kraven om bränning tillämpas vid fastighetsinnehav om minst 5 000 ha sammanhängande produktiv skogsmark.

- 5.9.1 Där förutsättningar i terrängen finns, ska under en femårsperiod genomföras naturvårds- och hyggesbränning på motsvarande minst 5 % av förnygringsarealen på torr och frisk mark som är lämplig för bränning.

Undantag medges för regioner där naturliga bränder varit av underordnad betydelse. Hit hör fjällnära skog, västra Västergötland, västra Småland, Bohuslän, Halland, Skåne, södra Blekinge samt Öland och Gotland. Undantag medges också i tätortsnära områden och där det finns angränsade bebyggelse. Bränning ska inte utföras på lavmarker som är viktiga för rennäringen.

- 5.9.2 Naturligt brunnen skog får medräknas.
- 5.9.3 Avverkning och bränning ska planeras utifrån de förutsättningar som finns i beståndet, trakten eller landskapet så att brandgynnade arter främjas, t.ex. genom att humustäcket bränns tillräckligt hårt och att en ansevärd del av träden i beståndet dödas eller skadas.
- 5.9.4 Markberedning ska normalt inte ske efter bränning och där förutsättningar finns ska naturlig förnygring användas.
- 5.9.5 Vid bränning som sker i områden som är produktionsklassade (målklass PG/PF) får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor enligt nedanstående tabell.

Tabell 1. Uppräkning av bränd areal

Bränning i produktionsklassade områden	Uppräkningsfaktor
Lämnad volym minst 15 % av ursprungsvolym	1,5
Lämnad volym minst 30 % av ursprungsvolym	2

Lämnad volym är naturhänsyn och får inte avlägsnas i ett senare skede.

- 5.9.6 Vid bränning i områden med målklass NS får den faktiskt brända arealen multipliceras med en uppräkningsfaktor 3.
- 5.9.7 Beslut om avsättning av bränt eller brandhärjat bestånd som inte redan är avsatt kan fattas efter brand.
- 5.9.8 Innan bränning påbörjas ska lokala regler för anmälan följas och eventuella tillstånd ha inhämtats. Uppkommen skogsbrand som inte uppfyller kriterierna för begreppet "räddningstjänst" enligt lagen om skydd mot olyckor har skogsägaren själv att ta ansvar för.

5.10 Kulturmiljö

Vid skogsbruksåtgärder på mark med kulturlämningar erhålls vägledning från skogssektorns framtagna målbilder för god miljöhänsyn. Vid fornlämning gäller i första hand Länsstyrelsens meddelande eller beslut. Yttäckande forn- och kulturlämningar kräver extra planering före åtgärd för att undvika skador och särskild vikt ska läggas vid kommunikation mellan beställare och utförare.

- 5.10.1 Skogliga åtgärder ska utföras så att fornlämningar och fornlämningsområden inte skadas och så att skador på övriga kulturlämningar minimeras.
- 5.10.2 I samband med skogsbruksplanläggning och traktplanering ska kända och nyupptäckta forn- och kulturlämningar markerats i skogsbruksplanen och traktdirektivet. Rutin för uppdatering av information ska finnas.
- 5.10.3 Särskilda naturvärden som finns i kulturpräglade områden, t.ex. kulturlandskapets träd- och buskarter eller där artsammansättningen bär prägel av tidigare hävd, ska beaktas och gynnas i lämplig omfattning.
- 5.10.4 Övriga träd som växer direkt i och invid forn- och kulturlämningar och deras synliga strukturer ska som regel tas bort.
- 5.10.5 Kulturstubbar ska skapas för att markera forn- och kulturlämningar om inte detta framgår tydligt på annat sätt.

Bilaga 1. PEFC-anpassad skogsbruksplan

NOT: För befintliga certifierade skogsägare med giltiga planer tillämpas dessa krav då planen ska förnyas.

En skogsbruksplan ska innehålla en beskrivning av fastigheten som helhet och avdelningsbeskrivningar med information såsom beståndsålder, markens bördighet och avdelningarnas skötselbehov. Varje avdelning ska tilldelas en målklass som anger det långsiktiga skötselmålet. Av skogsbruksplanen ska fastighetens avsättningar för natur- och/eller social hänsyn framgå.

Skogsbruksplanen ska ta regionala mål för hantering av naturhänsyn i beaktande samt placeras i ett landskapsekologiskt perspektiv.

En certifierad skogsägare ska senast 2 år efter certifieringstillfället för paraplyorganisationen alternativt certifieraren uppvisa en godkänd skogsbruksplan som omfattar hela fastighetsinnehavet med enhetligt ägande. Vid förändring i fastighetsinnehav med enhetligt ägande ska skogsägaren senast inom 2 år reviderat planen till ny omfattning.

Krav på allmänna uppgifter i skogsbruksplanen:

1. planproducent och ansvarig skogsbruksplanläggare
2. skogsägarens målsättning för skogsbruket
3. uppgifter om vilka fastigheter som ingår i fastighetsinnehavet
4. tidpunkt för inventeringstillfället
5. fastighetskommentarer med uppgifter om fornlämningar/fornminnen, nyckelbiotoper, områdesskydd, biotopskydd, naturvårdsavtal, naturreservat, Natura 2000-områden, vattenskyddsområden (redovisade på karta)
6. karta med fastighets- och ägoslagsgränser
7. arealfördelning på ägoslagsklasser
8. åldersfördelning
9. trädslagsfördelning
10. sammanställning av andelen produktiv skogsmarksareal som utgörs av:
  - a. lövdominerade bestånd, befintliga och framtida
  - b. frisk och fuktig mark
11. sammanställning av målklasser
12. temakarta över åtgärdsförslag
13. temakarta över målklasser
14. information om årlig uthållig avverkningsnivå

Krav på beståndsvisa uppgifter i skogsbruksplanen:

1. Areal
2. Ålder
3. Målklass
4. Trädslagsfördelning
5. Ståndortsindex
6. Huggningsklass
7. Volym
8. Markfuktighetsklass
9. Åtgärdsförslag
10. Uppgifter om åtgärder för att bevara eller skapa lövdominans i identifierade bestånd
11. För bestånd med målklass NO, NS och K/PF:

- a. Orsak till vald målklass
  - b. Åtgärder för att bevara och förstärka befintliga värden
12. Uppgifter om fornminnen och kulturmiljöer.
  13. Områden med särskild vikt för friluftsliv och rekreation

Planläggare ska vid planläggning ta hänsyn till den strategi för landskapsekologisk planering som finns för respektive skogsägare eller certifieringsparaply.

Planen är normalt giltig en planperiod, 10 år. Om planperioden löpt ut kan en skogsbruksplan anses vara aktuell, efter att prövning av planens kvalitet har gjorts av paraplyorganisation eller certifieringsorganisation, om någon av nedanstående punkter är uppfyllda:

- Vid en god uppföljning, d.v.s. där fältbesök utgör grund för kontinuerlig uppdatering och införande av nya åtgärder.
- Planer över fastigheter med boniteter lägre än 2,5 m³sk/ha och år. För dessa fastigheter gäller planperiod upp till 15 år.

En skogsbruksplan är *inte* aktuell:

1. När planperioden är slut och föreslagna åtgärder är utförda men uppföljning inte är gjord.
2. När planperioden är slut och föreslagna åtgärder som standarden kräver inte är utförda.
3. Om skogen i några stycken avsevärt har ändrat karaktär, t.ex. genom storm, brand, översvämning eller insektsangrepp.
4. Om fastigheten väsentligt har ändrat omfattning, t.ex. vid tillköp eller avstyckning vilket kan leda till ny prioritering av naturvårdsavsättningar.